“L’epigrafia és el testimoni més veritable i genuí de com pensava la gent”

Entrevista a la professora Angela Donati, epigrafista

“L’epigrafia és el testimoni més veritable i genuí per saber com pensava la gent”

Catedràtica del Departament d’Història Antiga de la Universitat de Bolonya, és una de les millors especialistes en l’anàlisi del document epigràfic. Va dirigir el seminari «Epigrafia, societat i cultura en l’antiga Roma» que va tenir lloc a l’ICAC el març a l’ICAC.

Què és l’epigrafia?

Per mi l’epigrafia és un instrument per conèixer millor la societat antiga. Permet explorar la

complexitat social del món romà: des dels grans episodis, les grans gestes i batalles, fins a la vida quotidiana de persones normals i corrents... L'epigrafia és el testimoni més veritable i genuí de com pensava la gent, de com s'expressava, del que volien que fos recordat d'ells mateixos.

Posi-ns-en un exemple.

Doncs les inscripcions de caire personal com les inscripcions funeràries, on tenim constància, per exemple, de com era feta una família, de què s'entenia per família. No estava limitada a pare, mare i fills: també incloïa altres persones com els lliberts, els exesclaus de la família.

Fantàstic.

Hem de pensar que les ciutats romanes estaven plenes d'inscripcions, de missatges a través de l'escriptura, sovint unida a la imatge. La publicitat no és un invent d'ara! La paraula escrita en el món romà tenia la mateixa finalitat de comunicació que els anuncis d'avui.

El poder de la paraula!

Exacte. Avui és una paraula que es transmet pel sentit de la vista i l'oïda i que llavors només es transmetia a través del sentit de la vista, del que l'ull era capaç de percebre i interpretar. El nostre gran problema, com passa a tothom que es dedica al món antic, és que ens ha pervingut només una mínima part de tot el que va ser escrit. El temps s'ha menjat els testimonis del passat!

Els romans tenien molt present la posteritat?

Pensaven en la conservació de la memòria, en la conservació del record de la persona dins de la família. Si ens fixem en com està estructurada la inscripció més senzilla, aquella que recorda un individu normal i corrent (no un emperador), llegim quina professió té, quina posició ocupa a l'interior de la família…

Quin tresor documental.

Sí, i Tarragona en aquest sentit és un cas excepcional perquè s'hi ha conservat molta cosa, i la ciutat s'esforça a preservar els testimonis del passat. A moltes ciutats les restes del passat es destrueixen, però no per efecte del temps sinó per culpa de l'home, que és ingrat i no sap (o no vol!) tutelar el bé del passat.

Què fa un epigrafista?

Inserint la inscripció en el seu context arqueològic, és a dir, el context per al qual aquella inscripció es va concebre. Quan falta el context, l'epigrafista ha d'intentar comprendre la relació entre el text i el seu suport, el monument sobre el qual aquell text o aquell fragment de text és escrit. I també ha de fer servir el cap, és a dir, buscar paral·lels que l'ajudin a entendre què té a davant.

Com ho pot entendre?

Té dues vies: l'arqueologia, és a dir, l'estudi del suport, i la filologia, és a dir, el text. Monument i text són els dos elements que concorren en el treball de l'epigrafista i en la inscripció mateixa.

Com veu l'epigrafia al segle XXI?

És una pregunta molt trista. Com totes les ciències de l'antiguitat, l'epigrafia va de baixa. L'arqueologia veig que té més continuïtat que l'altre aspecte de l'epigrafia, la filologia. A Itàlia els estudiants cada vegada arriben a la universitat amb menys coneixements de grec i llatí. Sóc pessimista, no veig un futur de color de rosa per a l'epigrafia.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Entrevista feta per Carme Badia i Puig

Març del 2011

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)